

PARAFFINNAL TARTÓSÍTOTT TESTEK ÉS 200 TONNA HARDVER AZ EGYETEMEN

Gyűjtemények – látogatókra várva

Preparált emberi testek; óriási, öreg számítógépek. Két, Európában egyedülálló szegedi gyűjtemény, lelkes egyetemi emberek munkájának eredménye – de egyik sem valódi, látogatható múzeum. Az ok is egyszerű: kiállításukra pénz – egyelőre – nincs. Igaz, új állandó bemutatókra még a hivatásszerűen ezzel foglalkozó megyei múzeumnak sincs forrása.

A Szegeden kínált állandó kiállítások előregedtek, elavultak. Ezt a megyei múzeum vezetője, *Vörös Gabriella* sem szépíti. De azt mondja, Makón, Hódmezővásárhelyen fordulat várható: több tízmillió forintért cserélik ki az elavult bemutatót. Szentesen 55 millió forintért épül vadonatúj kiállítás. A pénzt minden esetben a szaktárca pályázatán nyerte el a megyei múzeum. Közben uniós támogatással 220 millióért fölújítják a szegedi Közművelődési Palotát.

Világra szóló múzeumi különlegességet nem kínál Szeged, pedig – például a szabadtéri játékok révén – számít a kulturális turistákra. Ellenben Debrecen Munkácsy Krisztus-trilógiájával büszkélkedik; Pécs Vaszarely, Zsolnay, Csontváry a sláger.

A látogatók figyelmének felkeltésére jó időszaki bemutatókat kínálnak – mondja *Vörös Gabriella* múzeumigazgató. E téren nagyot fejlődött a szegedi múzeum. A Chagall-nyomatok bemutatója komoly próbatétel volt, a Munkácsy-tárlat pedig már a kiszolgálótechnikát tekintve is nemzetközi színvonalú. Ha az uniós pályázaton elnyert pénzből az épületet továbbfejlesztik, újabb látványos időszaki tárlatok jöhetnek. *Vörös Gabriella* erről annyit árult el: a képzőművészet mellett más szakterületen is szeretnének látványos kiállítást Szegedre hozni. Hogy mit, az még titok. Tudni lehet azért, hogy *Csúri Károly* professzor, az egyetem osztrák tanszékének vezetője korábban a bécsi Kunsthistorisches Museummal egyengette a szegediek kapcsolatát.

Nem a jó állandó kiállítás tudja azonban „eltartani” a múzeumot – véli az igazgatónő. Hasonló a véleménye a szegedi alpolgármesternek is, aki egy alapítványi kollekciónak, a számítógép-gyűjtemény ügyét pártolja. *Nagy Sándor*, aki „civilben” informatikus,

azt mondja: körüljárták az Európában egyedülálló gyűjtemény ügyét, de kiállítani csak akkor lehet, ha az állam is beszáll.

A lepusztult volt szovjet lakatanyában hatalmas, öreg számítógépek sorakoznak – közülük több egyed példány. Kétszáz tonnányi hardvert rejt a romos laktanya. Az egyetem ad helyet az alapítványnak. A gyűjtemény életben tartója *Muszka Dániel*, aki szabadidejében beengedi a látogatókat, takarít, betört ablakot javít, és reménykedik – egy állandó múzeum létrejöttében.

A számítógépek kitermeléséhez nagyjából napi 500 látogató kellene. Szeged önkormányzata jelenlegi intézményeit se nagyon tudja működtetni, egy újabbat nem igazán szeretne.

Az önkormányzat adataiban a biopolisz tervecsomag-

ban és a pécsi Európa Kulturális Fővárosa rendezvényhez kapcsolódva kerül elő a számítógép-múzeum ügye. Egy olyan kreatív anyag, kiállítási koncepció is készült, amellyel a város tud „házalni”, lobbizni. Egyelőre azonban mindez: elképzelés. Ha az állam nem szán rá pénzt, egyhamar nem nyílnak meg a szegedi informatikátörténeti múzeum – véli az alpolgármester.

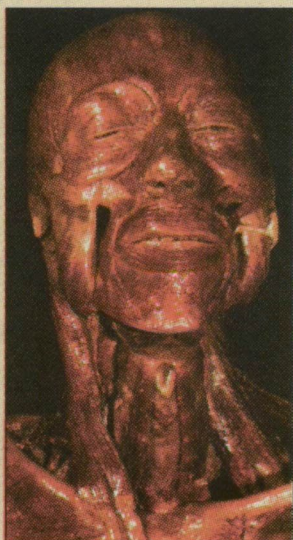
Legvalószínűbb, hogy leghamarabb egy anatómiai múzeum nyílik Szegeden. Az egyetem orvoscara elhatározta, hogy a patológia kiköltözése miatt megüresedett helyen bemutatja egyedülálló gyűjteményét – magyarázza *Mihály András*. A professzor reméli, hogy egy nagyjából háromszáz négyzetméteres területen, megfelelően elrendezve, megvilágítva, magyarázatokkal ellátva a preparátumokat az iskolai biológiaoktatásban is hasznosítani tudnak.

– Az emberek kíváncsiak a test szerkezetére. Nem színpadias, hanem tudományos bemutatót szeretnénk – hangsúlyozza. Mindehhez múzeummal kellene nyilvánítani a gyűjteményt – a muzeológusok, akik eddig megvizsgálták, nem látták ennek akadályát.

MOLNÁR B. IMRE

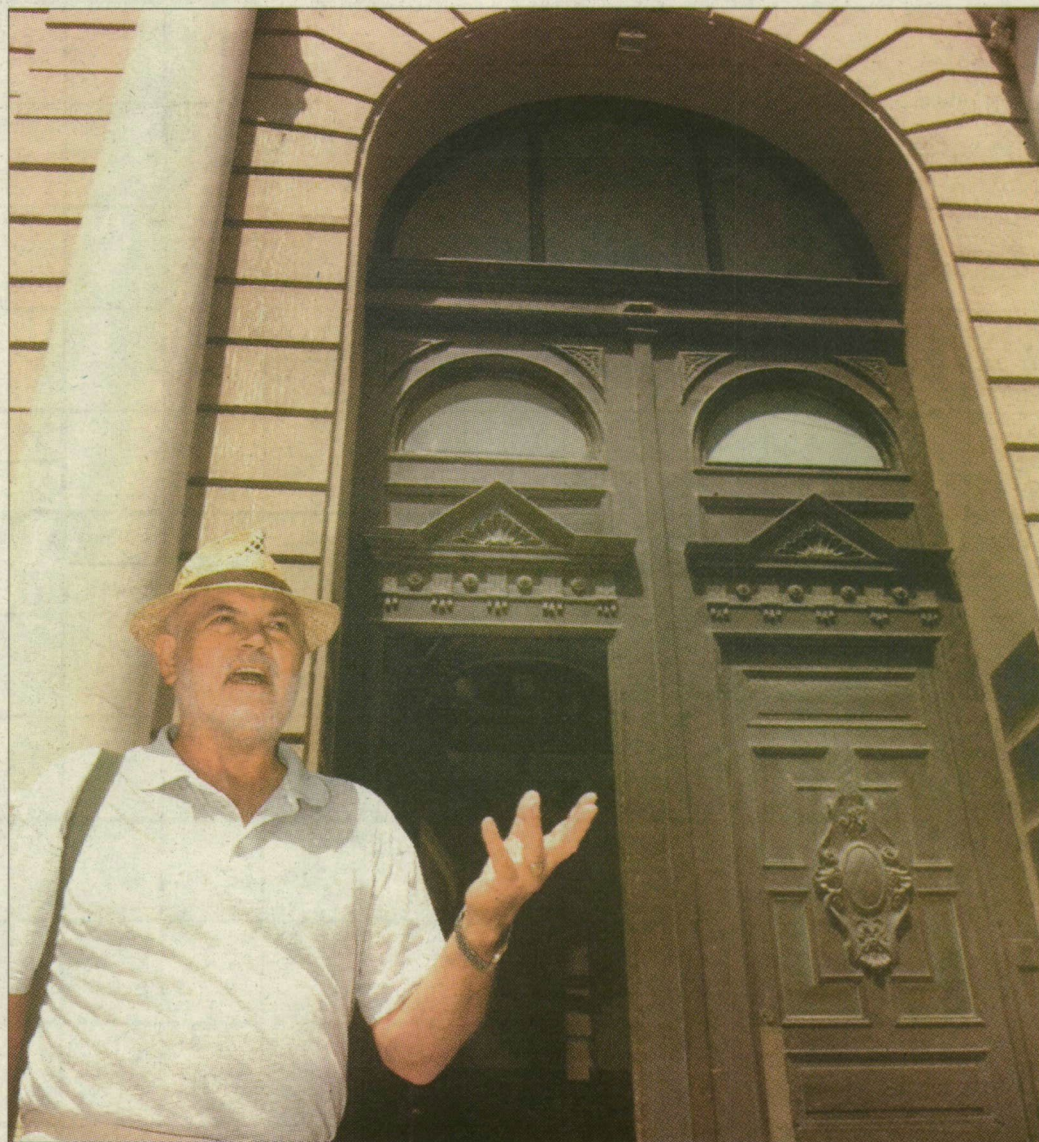
Preparátumok

Európában egyedülálló a szegedi anatómiai gyűjtemény. Amikor az egyetem Kolozsvárról Szegedre költözött, hozta magával a 19. század végén füstöléssel tartósított preparátumokat. Ezek az erek, izmok élethűen, életszerűen konzerválódtak – nem hiába nyerték el 1899-ben a párizsi világkiállítás ezüstérmét. A gyűjtemény másik része Gellért Albert vezetésével készült. Az 1934-től dolgozó professzor tökéletesítette a paraffinos konzerválási technikát. Hosszadalmas, hónapokig tartó munkával készült minden egyes darab: forró paraffinban fürdették a testet, majd kiszáritották, formálták, színezték azt. Így szinte szoborként őrződtek meg a preparátumok. Más intézetek elsősorban alkoholban konzervált testeket őrznek. A szegedi intézetben több száz preparátumot őrznek, amelyeken az emberi test izmait, ereit, idegeit mutatják be. A vegetatív idegrendszer és az agyvelő külön készítményekben szemlélhető; bemutatják a légzőszerveket, az emésztőszerveket, a kiválasztórendszer szerveit. A hátyaszerű belek, vagy az arcjátékot meghatározó mimikai izmok gyönyörűen megfigyelhetők.

Az anatómiai múzeum szegedi kuriózum lehetne – véli Mihály András professzor FOTÓ: SEGESVÁRI CSABA

Volt egyszer egy kaszinó a szegedi Bartókban

Szabó Béla szakálla megőszült, a kaszinó bezárt

FOTÓ: SEGESVÁRI CSABA

A rendszerváltás utáni első évek legendáriumahoz tartozik ma már, hogy a szegedi Bartók Béla Művelődési Házban igazi, élő-játékos, rulettasztalos kaszinó működött.

Szabó Béla volt az intézmény első igazgatója, aki állítja, nem azért zárták be, mert valóban csődbe ment volna. Nagy nyereségeknek, életutak tragikus befejezésének egyaránt szemtanúja volt a vezető.

A Bartók előtt 1990 és 1994 között doorman állt, este nyolc után szmokingos urak érkeztek és tűntek el a hatalmas, kétszárnyú ajtó mögött. Egy éjszaka olykor hétszáz ember is megfordult az intézményben. Hajnali négy óráig tíz asztalnál játszottak a vendégek, vagy csak séta közben pezsgőpohárral. A legnagyobb nyereség 50 ezer, a legnagyobb bukás 140 ezer marka volt. A kaszinóba 10 marka belépti díjat, úgy ezerkétszáz forintot kellett fizetni, ezt az összeget lejátszhatta a szerencséséjé ki próbál egyén.

Szabó Béla, a kaszinó akkori igazgatója azt mondja, sok egyetemista tartotta fenn magát abból, hogy a tíz márkáját rendszeresen megduplázta, aztán szépen megállt a játékban, és hazament. Sokan azonban nem álltak meg, és számukra – akárcsak a regényekben – a kötél maradt. Ilyen történetekkel akkor tele volt Szeged, de sem megerősíteni, sem megcáfolni nem kívánta senki. Az igazgató főleg nem tehetett ilyet, hiszen ebben a szakmában alapkövetelmény a diszkréció. Pedig mesélhetne: arról a vállalkozóról például, aki kihívta az utcára, és megmutatta a csomagtartóját, abban több százezer német marka hevert kupacban. Tudja, a szegedi értelmiség krémjét kik képviselték: sokakat kapott el a kábítószerrel is súlyosabb betegség, a játékszenvedély. Az ő kezüket nem lehetett lefogni: „kis nyusziként jöttek be, és veszett rókaként távoztak”.

A Schilling Kft. *Schilling József* nevű német tulajdonosa koncessziót vásárolt az államtól, letette azt a súlyos összeget koncessziós díjként, amelyet a szerencsejáték-törvény előírt, felújította a Bartók nagy részét, csak a tűzálló szőnyegpadló ára 800 ezer forintba került, és fizette a játékadót. A megnyitón – meséli *Lippai Pál* akkori polgármester – sikerült úgy megkülömböztetnie az aranygolyót, hogy azt a meghívott hölgyek hosszú szoknyája alól kellett előkeresni.

Szabó Béla, aki 1980 és 1990 között a Bartók igazgatója volt, élénken emlékszik arra a napra,

amikor Schillingék megjelentek, és megnézték a házat. Szerinte azért bízták meg éppen őt a kaszinó igazgatásával, mert oroszlánként küzdött a Bartókért. A jól fizető állásban azonban csak két és fél évig maradhatott, így az utolsó időszakról, amikor egy külföldi vezette az intézményt, csak közvetett információk vannak. Csődről beszéltek, de szerinte csak azért következhetett be a krach, mert a kft. üzletpolitikája azt kívánta. (A cég információink szerint ma a siofoki kaszinót működteti.)

„Életem legszebb korszaka volt” – állítja ma Szabó Béla, aki nem számít a kisnyugdíjasok közé: járulékalapját abban az időszakban alapozta meg, nem később, amikor előbb vállalkozó, majd a Kálvária védőotthon programszervezőjeként dolgozott. Igaz, szinte csak órákat aludt: hajnali 5-re ért haza és 8-kor már hívta a tulajdonos, hogy mi újság. „Háromszáz emberből képeztünk krupiéit a munkaügyi központ segítségével – közülük százan ma is más kaszinókban, hajókon dolgoznak – folytatja. – Minden színházi premierre pezsgőt küldtünk át, a színházjegyekkel ingyen be lehetett menni a kaszinóba, jóteknységi célokra áldoztunk, rulettasztalokat vittünk ki a bálókba.”

A volt igazgató mellesleg sosem játszott, se Szegeden, se a többi magyarországi kaszinóban: ezt nem engedélyezték az összejátszás lehetősége miatt. A Monte Carlo-i kaszinóba pedig éppen csak bekukkantott, egyszer, turistaként.

FEKETE KLÁRA

Magyar Las Vegas

Élőjátékos, rulettasztalos kaszinó ma csak hat működik az országban: a Las Vegas, a Tropicana és a Várkert Budapesten, továbbá a Casino Sopron, Győr és Kecskemét. Szegeden ma csak játékautomatákon lehet játszani a kaszinókban. A játékkaszinók alapításának, működtetésének feltételeit a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991-es törvény tartalmazza. A magyar jog különbséget tesz a kizárólag a játéktérben üzemeltethető pénznyerő automaták működtetésére vonatkozó és a játékkaszinókban folytatott szervezőtevékenység között. Az előbbi liberalizált tevékenység, míg az utóbbi állami monopólium: ilyen csak az állam számszázalékos, avagy többségi részesedéssel rendelkező gazdálkodó szervezet üzemeltethet, vagy az állam által átengedett koncesszióval lehet működtetni. Budapesten egy első kategóriájú kaszinó koncessziós díja évi 600 millió forint, a játékadó 5 milliárd forintig 30 százalék.